

Sygn. akt III AUa 2031/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Robert Kuczyński

Sędziowie: SSA Monika Kiwiorska-Pająk

SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)

Protokolant: Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2017 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku **W. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.**

o odsetki

na skutek apelacji W. K.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 19 września 2016 r. sygn. akt VIII U 718/16

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 września 2016 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania W. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 4 kwietnia 2016 r. przyznającej mu prawo do emerytury bez odsetek i decyzji z dnia 16 maja 2016 r. odmawiającej przyznania mu prawa do ustalenia i wypłaty odsetek od należności wynikających z decyzji z dnia 4 kwietnia 2016 r. ustalającej prawo do emerytury od 1 marca 2013 r.

Rozstrzygnięcie to oparł Sąd Okręgowy na następujących ustaleniach faktycznych:

Wnioskodawca W. K. w dniu 1 marca 2013 r. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Decyzją z dnia 24 maja 2013 r. organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, bowiem nie udowodnił on na dzień 1 stycznia 1999 r. 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Organ rentowy przyjął za udowodnione 24 lata, 4 miesiące i 24 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 16 lat, 5 miesięcy i 29 dni w pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie uznał okresu pracy w gospodarstwie rolnym od 23 lutego 1969 r. do 31 października 1976 r., ponieważ wnioskodawca nie był członkiem rodziny właściciela gospodarstwa rolnego w związku z czym w okresie wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym należącym do Państwa S. powinien być zgłoszony do ubezpieczenia społecznego jako pracownik.

Kolejną decyzją z dnia 24 lipca 2013 r. organ rentowy ponownie odmówił wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na brak 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Od decyzji powyższych decyzji wnioskodawca złożył odwołanie, kwestionując nieuwzględnienie przez ZUS okresu uzupełniającego pracy w gospodarstwie rolnym.

Po rozpoznaniu odwołania wnioskodawcy od powyższych decyzji Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 30 stycznia 2014 r. oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego orzeczenia złożył wnioskodawca i zarzucając naruszenie prawa materialnego, a to przepisu art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, że nie posiadając statusu domownika, nie może domagać się zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym do stażu pracy, od którego zależne jest nabycie prawa do emerytury, domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania oraz zasądzenie od strony pozwanej kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z dnia 14 października 2014 r. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 17 marca 2015 r. zmienił decyzję organu rentowego i przyznał W. K. prawo do emerytury od dnia 1 marca 2013 r. oraz zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz powoda kwotę 120 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany organ rentowy. Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 26 stycznia 2016 r. oddalił apelację i zasądził od strony pozwanej na rzecz wnioskodawcy kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

W dniu 16 marca 2016 r. Wydział Obsługi Prawnej organu rentowego przekazał dokumentację do Inspektoratu w O. celem wykonania orzeczenia Sądu. Organ rentowy zwrócił się do wnioskodawcy pismem z dnia 23 marca 2016 r. o wypełnienie załączonego oświadczenia i niezwłoczne jego dostarczenie do placówki ZUS. Oświadczenie to wpłynęło do organu rentowego w dniu 29 marca 2016 r. - wnioskodawca wskazał w nim, że w okresach od 2 czerwca do 11 czerwca 2014 r., od 1 października do 20 października 2014 r. i od 1 sierpnia do 12 sierpnia 2015 r. źródłem przychodu wnioskodawcy było zatrudnienie w Kole (...) w B. oraz dołączył stosowne zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu od pracodawcy.

W dniu 4 kwietnia 2016 r. organ rentowy wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 17 marca 2015 r. wydał decyzję przyznającą wnioskodawcy emeryturę od dnia 1 marca 2014 r., tj. od daty określonej w wyroku. Zakład poinformował również, że emerytura wyliczona według nowych zasad z art. 26 ustawy emerytalnej, której wysokość wynosi 2.394,03 zł jest mniej korzystna od emerytury mieszanej (art. 183) i w związku z tym wypłaca świadczenie korzystniejsze w wysokości 2.404,95 zł.

Decyzją z dnia 16 maja 2016 r. organ rentowy po rozpatrzeniu wniosku z dnia 4 maja 2016 r. odmówił wnioskodawcy ustalenia i wypłaty odsetek od należności wynikających z decyzji z dnia 4 kwietnia 2016 r. ustalającej prawo do emerytury od dnia 1 marca 2013 r. wskazując, iż prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 26 stycznia 2016 r. oddalający apelację wraz z wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 17 marca 2015 r. przyznającym wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 marca 2013 r. wpłynął do organu rentowego w dniu 11 marca 2016 r. Organ rentowy wydał decyzję ustalającą prawo do emerytury od 1 marca 2013 r. wraz z wyrównaniem w dniu 4 kwietnia 2016 r. i dokonał wypłaty w dniu 8 kwietnia 2016 r. Okres między wpływem do organu rentowego prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu w dniu 11 marca 2016 r., a wypłatą w najbliższym możliwym terminie w dniu 8 kwietnia 2016 r. był krótszy niż 30 dni. W związku z powyższym organ rentowy zachował termin do wydania decyzji i wypłaty wyrównania emerytury, wobec tego żądanie wypłaty odsetek jest bezzasadne.

Przy tak poczynionych ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy uznał, że odwołania wnioskodawcy nie zasługiwały na uwzględnienie.

Kwestią sporną między stronami w niniejszym postępowaniu było ustalenie, czy wnioskodawcy należą się odsetki. W stosunkach opartych na prawie ubezpieczeń społecznych, prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w ustalaniu świadczeń z ubezpieczenia emerytalno-rentowego wyraża art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2015.121), który stanowi, iż jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Chodzi tu o sytuacje, w których organ rentowy odmawiając przyznania świadczenia naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia.

Z kolei zgodnie z art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz.U.2013.1440) w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Termin wypłaty świadczenia, stosownie do treści art. 118 ust. 1 w zw. z ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS został określony na 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, ta zaś odpowiada dacie przedstawienia dowodów (art. 118 ust. 3).

W niniejszej sprawie, po odmownej decyzji organu rentowego, wnioskodawcy przyznano prawo do emerytury dopiero w wyniku postępowania sądowego, zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 26 stycznia 2016 r., III AUa 1193/15 oddalającym apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 17 marca 2015 r., w którym nie stwierdzono odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż w związku z charakterem przebiegu postępowania o prawo do emerytury i jej wysokości, w postępowaniu sądowym, toczącym się z odwołania ubezpieczonego od decyzji organu rentowego, dopuszczalne jest przeprowadzenie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo skarżącego do świadczenia we właściwej wysokości. Należy przy tym zaznaczyć, iż przed organem rentowym sprawa emerytalna ma charakter administracyjno-prawny, w związku z tym organ rentowy ma ograniczoną swobodę przy prowadzeniu postępowania dowodowego. Jest on bowiem ograniczony przepisami proceduralnymi. A nadto postępowanie w zakresie spraw z ubezpieczeń społecznych jest postępowaniem instancyjnym, dlatego stronie - zarówno wnioskodawcy, jak i stronie pozwanej - przysługuje prawo zaskarżenia zapadłego w sprawie orzeczenia Sądu. Niemniej, w niniejszej sprawie należało rozstrzygnąć, czy organ rentowy rzeczywiście ponosi winę za przyznanie żądanego świadczenia emerytalnego dopiero po przeprowadzeniu przewodu sądowego, co waży na prawie do żądania odsetek. W uznaniu Sądu nie ma podstaw do obarczenia strony pozwanej winą za zaistniałą sytuację. Fakt dowodzenia w postępowaniu sądowym, zarówno przez wnioskodawcę, jak i organ rentowy, okoliczności związanych ze spełnieniem przez wnioskodawcę warunków przyznania prawa do emerytury, nie jest winą organu rentowego. Trudno przyjąć, by każda negatywna dla ubezpieczonego decyzja organu rentowego, po jej zmianie w przewodzie sądowym oznaczała jednocześnie winę tegoż organu.

Wobec tego w ocenie Sądu Okręgowego korzystanie z prawa odwoławczego nie jest jednoznaczne z ponoszeniem winy przez stronę pozwaną i dopiero w sytuacji, gdyby strona pozwana nie wykonała wyroku Sądu Apelacyjnego w terminie 30 dni od jego otrzymania roszczenie wnioskodawcy mogłoby być uwzględnione.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacja wnioskodawca zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy, a to art. 233 § 1 k.p.c. na polegające przekroczeniu swobodnej oceny dowodów poprzez sprzeczne z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego przyjęcie, że powód nie udowodnił, iż organ rentowy winien wypłacić mu zaległe odsetki za zwłokę w przyznaniu świadczenia emerytalnego, podczas gdy z dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy wynika, że wszystkie istotne okoliczności dotyczące przyznania emerytury zostały ustalone w postępowaniu prowadzonym przez organ rentowy przed wdaniem się w spór przed Sadem Okręgowym we Wrocławiu IX Wydział Ubezpieczeń Społecznych (sygn. akt IX U 742/15), zatem strona pozwana powinna wydać decyzję korzystną dla wnioskodawcy, nadto naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 473 k.p.c. na polegające przekroczeniu swobodnej oceny dowodów poprzez sprzeczne z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego przyjęcie, że organ rentowy nie ma obowiązku wypłacić odsetek od niewypłaconych świadczeń emerytalnych do momentu prawomocnego ustalenia przez sąd prawa do świadczenia emerytalnego, podczas gdy obowiązek taki powstaje w sytuacji, gdy to na skutek przyczyn zawinionych przez ZUS nie doszło do wcześniejszego, terminowego wypłacenia świadczenia, bez względu na to, czy prawo do świadczenia zostanie ustalone w toku procesu sądowego.

Wskazując na powyższe zarzuty wnioskodawca domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja wnioskodawcy jest nie zasługuje na uwzględnienie.

Kluczowa dla rozstrzygnięcia kwestia skupiała się na wykładni terminu "ostatniej niezbędnej okoliczności" dla rozstrzygnięcia sprawy rozpoznawanej przed Sadem Okręgowym we Wrocławiu o sygn. akt IX U 742/15 i czy w związku z powyższym wnioskodawca jest uprawniony do żądania odsetek od strony pozwanej.

Wbrew zarzutom podniesionym w apelacji Sąd Apelacyjny aprobejuje ustalenia i rozważania poczynione przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, przyjmując je za własne co oznacza, że nie zachodzi konieczność ich szczegółowego powtarzania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2012 r., III UK 75/11, LEX nr 1213419; z dnia 27 kwietnia 2010 r., II PK 312/09, LEX nr 602700; z dnia 20 stycznia 2010 r., II PK 178/09, LEX nr 577829). Obowiązkiem sądu drugiej instancji jest rozpoznanie podniesionych w apelacji zarzutów odnoszących się do naruszenia przepisów postępowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2011 r., I UK 357/10, Lex nr 863946 oraz uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, mająca moc zasady prawnej z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55). Apelujący zarzucił naruszenie przez Sąd I instancji jedynie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 473 k.p.c. Wbrew twierdzeniom skarżącego zarzut ten jest chybiony, bowiem w literaturze i orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko, że dla skuteczności tego zarzutu konieczne jest wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie Sądu. W szczególności strona skarżąca powinna wskazać, jakie kryteria oceny naruszył Sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając. Skarżący może tylko podnosić, posługując się argumentami prawnymi, że Sąd rażąco naruszył zasady logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego, a uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy (por. wyrok SN z dnia 18 czerwca 2004 r., II CK 369/03, LEX nr 174131). Zarzut przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów nie może wszak odnieść zamierzonego skutku na tej tylko podstawie, że dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd miał na względzie powszechne i obiektywne zasady doświadczenia życiowego, a indywidualne i subiektywne doświadczenia strony są od nich odmienne (por. wyrok SN z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99, OSNP 2000/19/732). W wywiezionej apelacji wnioskodawca powinien był zatem wykazać, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, ponieważ tylko takie uchybienie może być przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Samo zaś przekonanie strony o innej niż przyjął Sąd wadze poszczególnych dowodów i odmiennej ich ocenie niż ocena Sądu nie jest w tym zakresie wystarczające. Wiarygodność i moc dowodów jest oceniana przez Sąd według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego. Wymaga nadto podkreślenia, że jeżeli

wnioski wprowadzone przez Sąd orzekający z zebranego materiału dowodowego są logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena tego Sądu nie narusza przepisu art. 233 § 1 k.p.c. i musi się ostać, choćby dawały się z niego wysnuć także wnioski odmienne (por. wyrok SN z dnia 7 października 2005 r., IV CK 122/05, LEX nr 187124). Nie ulega wątpliwości, że ocena dowodów prowadzi do zbudowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Jednocześnie prawidłowo ustalone fakty muszą być w sposób odpowiedni ocenione pod kątem prawa materialnego. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy nie popełnił błędu w niniejszej sprawie. Sąd pierwszej instancji zbierając materiał dowodowy, uczynił to bowiem w sposób prawidłowy w zakresie norm prawa procesowego i z uwzględnieniem dyrektywy wskazanej w treści art. 233 § 1 k.p.c. Wymaga zatem podkreślenia, że prawidłowość zaskarżonego wyroku wynika z poprawnego ustalenia faktów i na dokonaniu przez Sąd pierwszej instancji właściwej oceny stanu faktycznego pod kątem zastosowania przepisów prawa materialnego.

Powyższe odnosi się również do trafnych rozważań prawnych Sądu I instancji, odnoszących się do zastosowanych w sprawie przepisów materialnych, w szczególności art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j.: Dz.U.2016.963 ze zm.) oraz art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz.U. 2016.887 ze zm.).

Przypomnieć można, że stosownie do treści art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jeżeli ZUS - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Odsetki w sprawach świadczeń emerytalno-rentowych są naliczane w trybie określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz.U.1999.12.104). Przepis § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia stanowi, że odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń, z uwzględnieniem ust. 2-5.

Termin przyznania świadczenia pieniężnego z ubezpieczeń społecznych, jakim jest świadczenie rentowe, określa art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który stanowi, iż organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (art. 118 ust. 1a ustawy).

Przepis art. 118 ust. 1a obecne brzmienie zawdzięcza zmianie ustawy dokonanej po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. wydanemu w sprawie P 11/07, (OTK-A 2007/8/97, LEX nr 316047), w którym Trybunał stwierdził, że art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych rozumiany w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji. W uzasadnieniu powyższego wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że należy zgodzić się z twierdzeniem, iż przez wyjaśnienie "ostatniej niezbędnej okoliczności" trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Zgodnie z brzmieniem art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zasadą jest wypłata przez organ rentowy ustawowych odsetek określonych w przepisach prawa cywilnego, jeśli organ nie dokona tej wypłaty w terminach przewidzianych

w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy jest zwolniony jednak z obowiązku wypłaty odsetek, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. Jak dalej wywodził Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu powyższego wyroku, wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia, w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r., I UK 159/04, OSNP 2005/19/308). Dzień doręczenia prawomocnego orzeczenia sądu, w razie gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, nie jest jedynym możliwym początkiem biegu terminu wydania przez organ rentowy decyzji w sprawie ustalenia prawa do świadczenia i wypłaty tego świadczenia. Początek biegu tego terminu można wskazać wcześniej - byłby to dzień, w którym organ rentowy mógł ustalić to prawo, gdyby działał prawidłowo. Na gruncie dotychczasowych przepisów zasadą było, iż organ rentowy w praktyce uznawał, że 30-dniowy termin wydania decyzji w sprawie świadczenia i jego wypłaty w razie, gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, biegnie zawsze od dnia doręczenia mu prawomocnego orzeczenia sądu, niezależnie od tego, co sprawiło, że to sąd, a nie organ rentowy, ustalił prawo. Po rozstrzygnięciu Trybunału termin ten powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędna interpretacja przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu) termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy - gdyby działał prawidłowo - powinien był ustalić prawo do świadczenia.

Sąd Apelacyjny odnosząc się do stanu faktycznego niniejszej sprawy zwraca uwagę, że przez wyjaśnienie "ostatniej niezbędnej okoliczności" trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę. Zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych określenie: "nie ustalił prawa do świadczenia" oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok SN z dnia 15 października 2010 r., III UK 20/10, LEX nr 694242; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 19 stycznia 2012 r., III AUa 1549/11, LEX nr 1124837).

W ocenie Sądu Apelacyjnego rozstrzygnięcie Sądu I instancji w zakresie uznania, iż dopiero postępowanie sądowe w szczególności ustalenia dokonane na podstawie zeznań świadków pozwoliły na uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym M. S. od 23 lutego 1969 r. do 31 października 1976 r. i zaliczenie tego okresu do okresów składkowych i nieskładkowych, od spełnienia których uzależnione było prawo wnioskodawcy do świadczenia. Wbrew stanowisku wnioskodawcy wyrażonemu w apelacji organ rentowy nie miał możliwości dokonania prawidłowej oceny lakonicznych oświadczeń świadków, zwłaszcza gdy się zauważy, iż istota problemu sprowadzała się do ustalenia okresu pracy wnioskodawcy nie w gospodarstwie rolnym jego rodziców, lecz w gospodarstwie sąsiadów dla których nie był on osobą bliską i nie mógł być potraktowany jako domownik, a nadto poza zeznaniami świadków nie dysponował żadnymi innymi dowodami potwierdzającymi tę okoliczność. Należy również podkreślić, iż kwestia oceny spornego okresu pracy była aż dwukrotnie przedmiotem rozpoznania przez Sąd Apelacyjny.

Reasumując, prawidłowo ocenił Sąd I instancji, iż organ rentowy na etapie ustalania uprawnień wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury nie dysponował dowodami pozwalającymi na stwierdzenie, iż legitymuje się on 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, jako niezbędnym warunkiem do przyznania prawa do świadczenia emerytalnego. Należało, zatem przyjąć, iż Sąd I instancji trafnie oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji organu rentowego w zakresie roszczenia o odsetki.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

SSA M. Kiwiorska-Pająk SSA R. Kuczyński SSA I. Różańska-Dorosz

R.S.